

Aktualizovaná verze Leschovy typologie závislosti na alkoholu

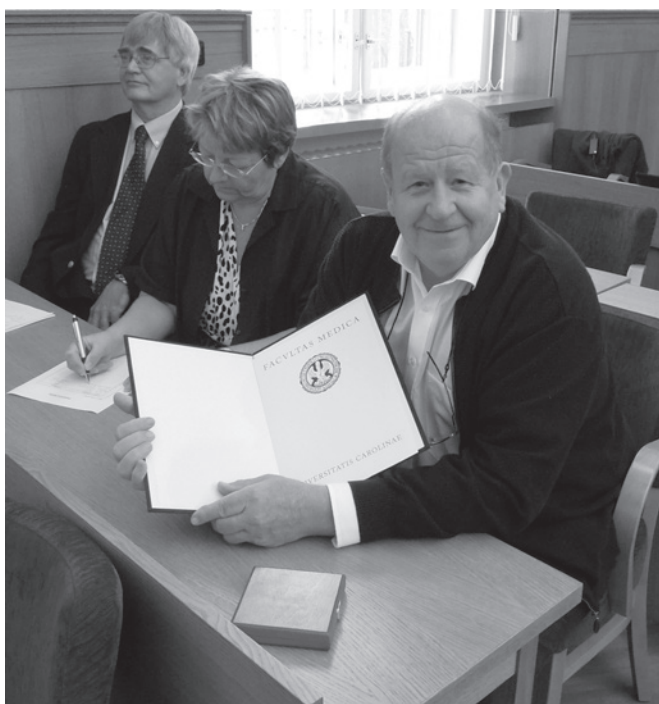
Hana Fidesová, Michal Miovský

1. LF UK a VFN v Praze, Klinika adiktologie

e-mail | hana.fidesova@lf1.cuni.cz

Časopis APLP využívá exkluzivní možnosti vydat s laskavým svolením profesora Otto Lesche aktualizovaný český překlad jeho typologie závislosti na alkoholu. Jeho typologie ani celá práce v oblasti alkoholových závislostí není české adiktologické obci neznámá. Dlouhodobá spolupráce mezi Českou republikou a Rakouskem měla různé podoby. Prof. Lesch je od jejího vzniku v roce 2012 mj. stálým členem oborové rady doktorského studijního programu adiktologie. Jeho rozsáhlá publikační činnost významně ovlivnila vývoj celého oboru a mnohé práce se dočkaly překladů do různých jazyků. Jeho typologie je citována a rozšířena po celém světě. Prof. Lesch představil společně s kolegy svoji stěžejní práci na veřejných přednáškách na půdě 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v září 2011 a v roce 2016. Věříme tedy, že aktualizovaný český překlad bude pro čtenáře vítaným přínosem pro jejich práci s pacienty závislými na alkoholu a bude přínosem do diskuse o vývoji typologií závislosti.

Prof. Lesch se narodil 6. července 1945 ve Vídni. Vystudoval medicínu, v roce 1991 byl jmenován profesorem psychiatrie a neurologie na Vídeňské univerzitě. V klinické i výzkumné praxi se specializoval na organické příčiny duševních poruch. Jedním z jeho hlavních témat byla závislost na návykových látkách. V oblasti léčby závislosti stál u zrodu ambulantních jednotek a nových programů pro lidi bez domova. Organizoval evropské výzkumné sítě, byl tajemníkem European Society of Biomedical Research on Alcoholism (ESBRA), dosud je prezidentem Austrian Society of Addiction Medicine a viceprezidentem Austrian Health Academy. V roce 2016 se podílel na publikaci WHO a UNODC „*International Standards for the Treatment of Drug Use Disorders*“. V minulém roce se podílel na organizaci odborných akcí v rámci International Academy of Law and Mental Health (IALMH). Za svou práci získal řadu ocenění, např. v roce 2009 cenu Lautenschläger Award udělovanou ESBRA, v roce 2010 FeDerSerD Award Italian Society of Addiction Medicine. V roce 2015 získal ocenění za celoživotní práci IALMH. Publikoval přes 350 článků, vydal sedm knih. V roce 2020 vychází v nakladatelství Springer druhé vydání „*Alcohol and Tobacco: Medical and Sociological Aspects of Use, Abuse and Addiction*“, rozsáhlé monografie autorského týmu vedeného prof. Leschem.

2011: Profesor Lesch obdržel čestný diplom 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy

Leschova typologie osob závislých na alkoholu vychází z dat dlouhodobé prospektivní studie o pacientech závislých na alkoholu. Na základě dlouhodobého sledování 436 pacientů závislých na alkoholu stanovil prof. Lesch čtyři specifické typy závislosti na alkoholu, a to Typ I – Alergický model, Typ II – Model řešení problémů a úzkosti, Typ III – Model alkoholu jako antidepresiva a Typ IV – Podmiňovací model. U všech typů je komplexně a podrobně popsána etiologie vzniku závislosti, odvykací příznaky, jejich délka a doporučená léčba. Autor se věnuje práci s motivací u jednotlivých typů, stanovení terapeutického cíle, prevenci relapsu a samotné terapii, a to včetně doporučené farmakoterapie pro příslušný typ.

V tomto čísle publikujeme český překlad Typu I a Typu II Leschovy typologie závislosti na alkoholu, přičemž v průběhu roku 2020 vyjdou v navazujících číslech časopisu i aktualizované české překlady Typu III a Typu IV.

POUŽITÉ ZDROJE

BĚLÁČKOVÁ, Vendula. Leschova typologie osob závislých na alkoholu a různé přístupy v jejich léčbě. *Adiktologie*. 2011, 11(3), 131.

GOLDA, Schlaff, WALTER, Henriette & LESCH, Otto Michael. The Lesch alcoholism typology – psychiatric and psychosocial treatment approaches. *Ann Gastroenterol*. 2011, 24(2), 89–97.

Doporučená léčba alkoholově závislých pacientů Typu I Dle Leschovy typologie (Alergický model)

Otto Lesch

Universitätsklinik für Psychiatrie und Psychotherapie, Medizinische Universität Wien,
Wien, Österreich

1 LÉČBA ODVYKACÍHO STAVU

1.1 Odvykací příznaky

Pacienti z této skupiny jsou často přijímáni do léčby v silně intoxikovaném stavu (>2,5 ‰ alkoholu v krvi). Často vykazují závažné abstinenci příznaky, jako je např. trojdimenzionální tremor. K tomu může docházet i v intoxikovaném stavu, jakmile dojde k snížení hladiny alkoholu v krvi. Pacienti uvádějí denní pocení, jakož i intenzivní noční pocení. Uváděny jsou rovněž výkyvy základních regulačních funkcí, jako je krevní tlak nebo puls. Chronické narušení spánkových vzorců je původcem strachu a agitace (vysoké skóry u položek 4, 5 a 11 na škále CIWA). Zkušenosti s předchozími odvykacími stavy je naučily, že nejtěžší jsou obvykle první tři dny. Strach z odvykacího stavu je obvykle tak silný, že pacienty vede k opětovnému užití ve snaze o utlumení symptomů. Přibližně u 20 % z nich se následně objeví zrakové halucinace, např. v podobě pohybujeících se drobných předmětů. I pouhá redukce příjmu alkoholu, aniž by došlo k jeho úplnému vysazení, může vyvolat tonicko-klonické křeče. Deliriu mohou předcházet epileptické záchvaty související s odvykacím stavem.

1.2 Etiologie

Alkohol se často užívá jako „automedikace“ k potlačování a prevenci odvykacích příznaků. Genetickou predispozici určují vysoké hladiny acetaldehydu i během doby abstinence. Odvykací stav nastává v důsledku hypersenzitivity GABA-receptorů a nerovnováhy mezi hladinami glutamátu a GABA. Alkoholici typu I zpravidla vykazují vyčerpání dopaminových drah. Z výsledků výzkumů vyplývá, že dochází k rychlému odbourávání alkoholu, což podle všeho způsobuje vysoké hladiny acetaldehydu, resp. vytváření kondenzačních produktů, jako jsou *tetrahydroisochinolin* (TIQ) nebo *tetrahydrobetakarboliny* (THBC).

1.3 Délka trvání odvykacího stavu

Závažné symptomy se většinou vyskytují prvních 3–5 dnů, poté jejich intenzita rychle klesá.